

Rapportage naar aanleiding van bewonersbijeenkomsten Slagenbuurt Plus over huidige status van verkenningsbuurt en potentiële status startbuurt vanaf 2022

Inleiding

De aanleiding voor de bijeenkomsten wordt als bekend verondersteld.

De bijeenkomsten ten behoeve van 'Slagenbuurt Plus' hebben plaatsgevonden op 16 en 23 februari, op 23 maart en op 08 en 19 april 2021. Alle bijeenkomsten hebben vanwege de Covid-19 maatregelen plaatsgevonden met gebruikmaking van het programma Zoom. De bijeenkomst in februari was aangekondigd in de enquête en begeleidende brief, die in eigen beheer huis aan huis is bezorgd bij zo'n 860 adressen van koopwoningen.

De bewoners van de huurwoningen zijn bewust niet benaderd omdat die via speciale trajecten via de woningcorporaties zullen worden geconfronteerd met de consequenties van het energietransitiebeleid van gemeente én de eigen corporatie. De vragen, behoeften en belangen van bewoners van huurwoningen en van eigen woningen lopen zodanig gedifferentieerd dat in dit stadium het niet werkbaar is geacht om tijdens het kleine aantal bijeenkomsten voldoende aandacht te besteden aan wat speelt voor zowel bewoners van huur- als koopwoningen. Bij de aanmeldingen voor deelname aan de bijeenkomsten is overigens in geen enkel opzicht een selectie uitgevoerd, dus ook niet naar huur- of koopsituatie.

Voor de bijeenkomst op 23 maart en later voor de bijeenkomsten op 08 en 19 april zijn in eigen beheer kaartjes bezorgd waarop datum/data en thema('s) waren vermeld. Dat alles heeft tot een gemiddelde deelname aan de Zoom-sessies van zo'n 45 personen geleid.

Het Kernteam Energietransitie van de Werkgroep Energie uit Achterwillens (verder aangeduid als KTE) heeft zich ervoor ingezet om een opbouw aan te brengen wat betreft de achtereenvolgende bijeenkomsten. De bijeenkomsten in februari waren gericht op algemene informatievoorziening over energietransitie en wat is een verkenningsbuurt. Bij de bijeenkomsten was een gemeenteambtenaar te gast; bij de eerste Marjolein Broos en bij de tweede Karin van Rooij. De bijeenkomst in maart was gericht op denkbare technische oplossingen. De bijeenkomst op 08 april stond in het teken van de presentatie door DWTM van de uitkomsten van het uitgevoerde nader onderzoek, met name ten aanzien van het kostenaspect. De bijeenkomst van 19 april stond in het teken van het verzamelen van meningen die zijn ontstaan naar aanleiding van de voorgaande bijeenkomsten. Specifiek is aan de orde geweest hoe de aanwezigen stonden ten opzichte van een eventuele keuze van de gemeente om Slagenbuurt Plus al met ingang van 2022 als startbuurt aan te wijzen.

Het KTE heeft herhaaldelijk verklaard, en doet dat ook nu, de rol te willen vervullen van facilitator van het proces van meningsvorming. Het KTE neemt dan ook als groep géén standpunt in ten aanzien van de discussiepunten die aan de orde zijn geweest. De mening van individuele KTE-leden zitten in het totaal verwerkt. Er is door het KTE verder bewust voor gekozen om in dit stadium geen energie te steken in het bereiken van wat zou kunnen lijken op afspiegeling van wat in de wijk leeft. Er is bij het KTE bovendien de nuchterheid dat ook bij officiële inspraak-processen de deelname eraan niet per sé 'de' vertolking van een grote groep (bijvoorbeeld 'de wijk') zal zijn. Wel is duidelijk dat in een later stadium, wanneer financieel-juridische zaken met consequenties voor bewoners (vrij) concreet gaan spelen, er op een geheel andere wijze zal moeten worden ingestoken om bewoners betrokken te krijgen.

In bijlagen is te vinden welke vragen en opmerkingen tijdens de diverse avonden in enigszins samenvattende vorm aan de orde zijn geweest. Daarbij vallen wel een aantal zaken die het volgens het KTE waard zijn om aandacht aan te besteden. Dat komt straks aan de orde.

De laatste bijlage bevat opmerkingen, aanvullingen en overwegende bezwaren die zijn ontvangen nadat we deze tekst op 24 april hebben gepubliceerd via www.energie-achterwillens.eu. Op 27 april te 08:00 uur is de mogelijkheid om te reageren komen te vervallen en kort daarna is wat binnen gekomen is gebundeld. Op deze wijze heeft het KTE vorm gegeven aan de eigen wens om

transparant te zijn naar de mede-bewoners en zo veel mogelijk ruimte te bieden aan de verschillende meningen en gevoelens zoals die vanuit de wijk naar boven komen.

Wat het KTE is opgevallen

Het KTE heeft ten opzichte van de mede-bewoners een specifieke positie doordat zij de bijeenkomsten heeft voorbereid en grotendeels georganiseerd. Daardoor heeft het KTE onder meer specifieke aandacht voor hoe de bijeenkomsten zijn verlopen. Vanuit die invalshoek geeft het KTE hieronder aan wat in procesmatige zin is opgevallen.

Er was bij nogal wat aanwezigen de nodige onrust waar te nemen. Vanuit de context waarin opmerkingen zijn geplaatst is de interpretatie van het KTE dat de onrust vooral te maken heeft met:

- a. de wijze van omgaan met prangende vragen
- b. de wijze waarop informatie beschikbaar is gekomen en moest worden verwerkt
- c. de complexiteit van de materie

Ad a)

Op prangende vragen ten aanzien van de financiële consequenties voor bewoners kon geen concreet antwoord worden gegeven. We onderkennen als KTE dat van gemeentewege is getracht het waarom daarvan te verduidelijken tijdens bijeenkomsten. We onderkennen echter ook dat er vooraf vanuit de gemeente op dit punt weinig tot niets aan verwachtingenmanagement is gedaan, terwijl zich liet raden dat juist op dit aspect veel bewoners zich geraakt en/of potentieel kwetsbaar zouden voelen. Wie het wil en zich kan permitteren om zich diepgaand in de materie van de energietransitie te verdiepen kan waarschijnlijk plaatsen waarom het in dit stadium nog niet mogelijk is om de gespecificeerde informatie te leveren waar veel bewoners behoefte aan hebben. Terwijl dan ook duidelijk is wat het nut is om met globale informatie te starten. Voor veel mensen wringt dan: er is financiële informatie waar kennelijk iets mee wordt gedaan maar ik kan er niets mee terwijl ik wel betrokkene ben.

Een prangende vraag die naar ons idee vooral impliciet aan de orde kwam is: wat is nu eigenlijk voor ons als bewoners het voordeel om al in 2022 startbuurt te (willen) zijn? Vooral het tegendeel kwam aan de orde: er werden vooral nadelen aan het al snel startbuurt zijn geuit.

Ad b)

Veel van de verstrekte informatie is op het laatste moment of zelfs tijdens de bijeenkomst zelf ter beschikking gekomen. Meerdere deelnemers die geen deel uitmaken van het KTE of anderszins maar weinig met de energietransitie bezig zijn vinden het lastig om zich niet te kunnen voorbereiden. Het brengt een ongemakkelijk gevoel teweeg dat in het tijdsbestek van 1 ½ tot 2 uur én onbekende informatie moet worden verwerkt én aan de hand daarvan pas scherpe vragen kunnen worden geformuleerd (wat voor velen al een kunst op zich is) terwijl er ook nog tijd moest overblijven voor de beantwoording van vragen.

Ad c)

Op het voorgaande achten wij van invloed dat de aan de orde zijnde materie complex is. Er zijn vele facetten bij aan de orde die bovendien voor veel mensen verre van dagelijkse kost is. Daarbij gaat het onder meer om technische en financiële aspecten. Naar wij inschatten is zeker zo belangrijk dat de procesgang, zeker in deze beginfase van het energietransitieproces, een sterk abstract karakter heeft. Dat maakt de materie zo mogelijk nog ingewikkelder te volgen.

Het is niet te duiden in welke zin het bij andere wijk-bewoners heeft meegespeeld maar het is het KTE opgevallen dat de verstrekte informatie over de procesgang niet éénduidig is geweest. Via Goudse Post en www.maakgoudaduurzaam.nl is gecommuniceerd dat er zo'n 8 jaar overheen gaan voordat het tot daadwerkelijk stoppen van de aardgastoevoer komt. Maar ook leek informatie erop te duiden dat dat veel sneller aan de orde zou kunnen zijn. Ook de informatie over de beslispro-

cedure ten aanzien is niet éénduidig geweest. De geschetste gang van zaken zoals die in het begin zijn gepresenteerd, vooral op basis van documenten die aan de gemeenteraad zijn toegestuurd, geeft feitelijk minder invloed aan bewoners dan de zienswijze-constructie waar op het laatst melding van is gemaakt.

Ook over het al dan niet verplichte karakter bij afsluiting van het aardgasnet kan het KTE niet duiden in welke zin dat bij andere wijk-bewoners heeft meegespeeld bij deelname aan de bijeenkomsten en/of houding ten opzichte van wat komen gaat. Er is na de informatieve bijeenkomsten in februari een aantal mensen niet meer gekomen en daarna zijn er weer anderen bijgekomen. Het is het KTE in ieder geval opgevallen dat van gemeentewege bijna uitsluitend wordt gecommuniceerd dat op grond van de huidige wetgeving eigenaar-bewoners (van bestaande woningen) niet verplicht kunnen worden het zonder aardgas te doen. Bij weglating van de informatie over de discussies over de 'Warmtewet 2.0' en de al in de Crisis- en Herstelwet opgenomen bevoegdheid om de 'aansluitplicht' uit de huidige Gaswet buiten werking te stellen kan dat naar het idee van het KTE leiden tot het wegebben van de zinvolheid om de komende tijd met discussies over de energietransitie mee te doen. Vooral als de koppeling wordt gelegd tussen de verantwoordelijkheid van de rijksoverheid voor wijziging van de 'aansluitplicht' en het rijksbeleid dat uitgaat van stopzetting van de aardgasvoorziening in 2050.

Aandachtspunten

Wat het KTE betreft zijn er op basis van de opgedane ervaringen tenminste de volgende aandachtspunten voor de gemeente.

Het is geen automatisme dat als de gemeente denkt dat het goed is voor de inwoners als bepaald beleid wordt ingezet dat dat dan zo ook door de inwoners zo wordt gevoeld. Zeker als alleen al de kans aanwezig wordt geacht dat belangen worden aangetast valt weerstand te verwachten. Hoe belangrijker de medewerking van bewoners is voor het welslagen van het beleid des te belangrijker is dat de bewoners het gevoel hebben gehoord te worden, serieus te worden genomen (juist vanuit het besef dat de informatie- en machtspositie beperkt(er) is) en tijd krijgen voor verwerking van relevante informatie.

Als het initiatief vanuit de gemeente komt raden we aan om in de aanpak centraal te stellen: wat spreekt aan om duidelijk te maken dat we de klus samen gaan klaren?

Voor een dergelijke 'overtuigingsstrategie' is voldoende personele en financiële inzet nodig en naar onze overtuiging meer dan voor de ontwikkeling van de TransitieVisie Warmte beschikbaar is gesteld. Om bewoners goed mee te krijgen bij ingewikkelde kwesties is het onvoldoende om te gokken op wat een beperkt aantal 'koplopers' teweeg zou kunnen brengen. Belangrijk lijkt ons om vooraf af te tasten waar vermoedelijke pijnpunten bij bewoners liggen en daar gerichte actie op ondernemen.

Wel of geen startbuurt?

De meningen onder de aanwezigen tijdens de bewonersbijeenkomst op 19 april waren nogal verdeeld. En ook al zou dan niet zo zijn: voor velen, ook het KTE, speelt de vraag: hoe representatief is een uitspraak van enkele tientallen aanwezigen in een buurt met zo'n 860 woningen met eigenaren-bewoners? Het KTE laat het aan de gemeente om daar betekenis aan te geven.

Vooral omdat het zo moeilijk is om een goed beeld te vormen van wat het proces rond de opstelling van een Wijkuitvoeringsplan gaat inhouden is het voor velen moeilijk tot onmogelijk om te formuleren wat nodig is om constructief mee te kunnen denken en doen. Of in de bewoordingen die vanuit de gemeente zelf zijn gebruikt: onder welke voorwaarden willen de bewoners meedoen? In ieder geval leeft heel sterk dat er garanties worden gewenst dat de ten laste van de eigenaar-bewoners blijvende kosten tenminste voor iedereen haalbaar zullen zijn en liefst woonlasten-neutraal.

Er vanuit gaande dat de buurt waarin wij wonen op enig moment startbuurt wordt is in meerdere opzichten een forse investering nodig om te bereiken dat

- a) het vertrouwen in de aanpak van de energietransitie door de gemeente toeneemt
- b) veel meer wijkbewoners dan nu vanwege hun eigen belangen en die van de wijk tenminste 'op afstand' het transitieproces willen volgen.

We dagen de gemeente uit om de komende periode zoveel inspanningen te plegen dat er daardoor onder de inwoners van (onder meer) de Slagenbuurt Plus een (aanzienlijk sterker) gevoel ontstaat dat het alleszins de moeite waard is om met de gemeente en andere betrokkenen al snel bezig te gaan met acties om het energiegebruik terug te dringen en verder te zoeken naar mogelijkheden om de CO₂-uitstoot in de eigen omgeving zo ver mogelijk terug te dringen. Het KTE wil daar het hare aan (blijven) bijdragen.